

FEKETE LAJOS

MÁRCIUSI ZSOLTÁR

Áprily Lajosnak, akit én nagyra becsülök. –

Ilyen sovány, erőtlen tavaszok idején,
úgy szeretnék egy vézna kis fának
tövébe ledőlni, termő Erőnek.

S tudom, ha fölszína kis vérszegény gyökere, úgy
[megittasulna tőlem
s ég felé lombulna minden csöppnyi ága; olyan sátrasan,
[virágosan

lobbanna rajta az Élet.

Mert olyan sápadt, beteg ez a mi Tavaszunk. Megfagynak
benne a régi májusok lila orgonás emlékei; megdermed
[a víg

márciusok langyos cirógatása.

Olyan aléltak a kedveink, olyan bágyadtak a szeretőink;
fáradtak, fásultak s olyan kevés a vérünk és a vágyunk.
Csak jönne most valaki dús, nagy asszony;
csókos, akárha vétkes, csak volna lobbanékony s nagyöblű,
ha hozna a szemében valami régi tavaszost, a száján
valaki régi, barna, mezítelen csókját, akiért tudnék
tán én is vígasszal nézni a felhőbújó Napba.

Valami termékeny, ígérő tavasz ha jönne, jönne bátran
és felém; akinek odaadnám az én gyűjtött, megtakarított,
szépszínű, csillogó ifjúságvirágaim.

Vagy jönnének nagy és borús, villámos vágylázasok;
jámbor erek, ha árakká dagadnának
s az árak gazdag vizein a régi lobogóval győztesen úszna
a bárka; rajta nótás kedvvel, muzsikás pirosan
vidulnának barna, robotos ember-arcok.

Csak zengne fel újra szép tavaszi zsoltár, víg vasárnapos úton; biztatón, ha feltámadna újra a megcsúfolt szép
[Szándék.

Ilyen sovány, erőtlen tavaszok idején,
úgy szeretnék egy vézna kis fának
tövébe ledőlni, dús, termő Erőnek.

ÁLMODOTT AZ EMBER

Mint az istenverés, olyan borúsan
ért utol az este;
az este, egy régi-régi úton.
Fagyosan és szigorúan
bámultak rám a csillagok
s én megátalkodottságom
hideg közönyével
a csípős esti szélnek feszítettem
a homlokom. –

Az útjelzőköveken
fázós, gubbasztó gondmadarak ültek,
feketén ültek
és én bolygó utamat róttam.

Igás életbe fáradt, hunyó tanyákat
láttam barnulni
messzi jegenyék közt.
A jegenyék, mint csupasz fekete karok,
úgy meredeztek az égre.
Az égre meredtek és aljokban
tunya kis gunyhók rongyain
meggyötörten álmodott az ember.

Távol, kuszált erdők rőt üstökére
vörösén gurult a hold.
Szél is támadt. Kutya üvöltött
s az égen száz
villámos felhő valcerolt.

A mezőn valami lázadt,
rémek ébredtek a kukoricásban,
míg lebukott fővel,
a búzakeresztek
garmadarakó parasztkéz után
kiabáltak.
De a tunya tanyákon
meggyötörten,
bús lázadatlanul
álmodott az Ember...

S reám, mint az istenverés
olyan borúsán szitált az Este.
És fáradtan visszautamat a városnak
vettem
a szapora szitkokat szórtam
a mögöttem maradt Éjszakára.

KÜLVÁROSI ESTE

A hűvös alkonyatban ájultan
tárultak a bágyadt ablakok
s ez nekem úgy tűnt,
mint mikor a fuldokló ember
levegő után kapkod.

Én egy fülledt kapualjból lestem,
mint settennek el a hunyó
házak alján, nesztelen léptekkel
a lelkes árnyékalakok.

A városnak gyéren idecsillant
a fénye;
ott íves csillárok gyúltak s űzték
maguktól messze az Árnyat.
S az árnyak fáradtan, lomhán
húzták magukat vackos
kalickás váraik felé, mint
őszéji égen ólmos fekete darvak.
Mint éji égen néma, fekete
darvak, úgy úsztak csendes
lázadatlan sorban,
bús, lecsorbult fővel a Senkik;
s közülük egy-egy
beszédült szótlan
egy fáradt kapualjba...

Engem is elűzött a Város
s itt várt reám egy siket barna Barlang,
távol a tarka tüzeztől s fénytől.
És most didergek,
félve önlázamtól is néha-néha;
csak ha belep leplesen
az Éjjel,
akkor ismerek évült, árnyékos
önmagamra. – De azért tudom,
ha egyszer a fénytől megcsömörlik
a pompás falak alja
s emésztő tüzekbe borul majd a város,
tudom, hogy a rőt színű éjszakában

hörögve gyáván idáig kondul
hangja száz meg száz vészharangnak:
„oltsatok, baj van, oltsatok, baj van!”

És fekete éjben az Árnyak
győzelmes csatára kelnek
a pompás Fényekkel és a lánggal...

NINCS AKARÓ ÉS NINCS MERŐ

Mert úgy van: kis kudarcokért
pengő nagy vádakkal fizetnek,
de gátatállni parttalan Vizeknek
valaki mindig volt és kellett.
Mindig csömörlésig tellett
a gúnyból, vádból s a kritikából.
Bár nem volt pásztor, aki a pusztába állott,
mikor a villám a nyájba vágott.
Mikor vad viharok éjbe jártak
s mi búcsútintve útra keltünk;
otthoni vérünk, otthoni tájak
bús panaszai szint' ide fájnak,
mert nincs Akaró és nincs Merő.

De úgy van: kis kudarcokért
pengő nagy vádakkal fizetnek
és gátatállni parttalan Vizeknek
valaki mindig volt, mert kellett.

BORÚS KEDVEK KARNEVÁLJÁN

Mintha mindenben farsang volna,
mintha itt minden farsangolna,
szédült és mámoros a világ.

Tisztán, derülten vajon ki lát?...
Ki érzi a halálos táncot,
amit most velünk az Élet táncol.
Ki esett furcsa rémületbe,
ki múltott múltó évületbe,
ha nem az Ember és a Jóság.

Vad szívek és örület-rózsák
dús, lakomás kertje mint virít,
ki hallotta a szép Szándék hirit.

Hej, most az Élet cifra bálján,
borús kedveink karneválján,
fagyos, farsangi szelek fújnak.

BÉKLYÓZOTT ERŐK FELTÁMADÁSA

Igen, én láttam a Napot,
amint az arca torzul megnőtt
és sárgán szétfolyt az ónos égen.
Hegyekké puffadt a föld begye
és fölszakadt ezernyi sebben,
miből lila lángok vihara zúgott.
Erdők szédültek sziklalábhöz
és vad, véres parttalan folyamok

ocsmányul a csúcsokra csaptak.
Fák bólogattak lángkoszorús
koronáikkal a kiégett,
üszkös, fekete földig. –
Szirénás forró orkánok búgtak
paraszas, pernyés, rótszínű zivatart.
– Iszonyú volt így a béklyózott Erők
feltámadása. – Az ifjú meghökkent
a nász közt és elfordult, még
ki nem csókolt vágyas ajakkal.
Rémült aggok jajveszékelése
hörgött a sétáraszéledt unokákért
s hű hitvesek váltottak
egymásközt végső csókokat.
Bibliás vének ijedt csordája
a rogyó templomokat ostromolta.
A vakokat látó csoda érte,
a siketeket megverte kitűnő
hallás,
mett valaki félszeg isten az Embert
kegyetlen észlelésre bírta.
Kutak és kertek mélyei elapadtak
és forró nyárba szaladt a tél is;
a levegőben foszforos kígyók
s őrült madarak csapata
rajzott.
Városok kapuit döngette vérszagú
fekete dögvész;
éhség, szomjúság, bágyasztott ezernyi
tikkadt, forró ajkat,
míg élelmes pogány kufárok
aranyért gyűszűnyi langyos vizet
mértek.
És fényes tornyok alélt kupáikat
meghajlították a Sár előtt.

Messziről iszonyú lármás tömegek
keltek s morajuk egyre jobban
hallatszott, amint érkeztek trappos
menetben; esetlen barna táblát hoztak,
amin vérszín betűkkel állt:
iöttünk, újra kovácsolni a Világot!...

EGY SZERB KÖLTŐ SÍRJÁNÁL A FRUŠKA GORÁN

megemlékezésül Branko Raditsvićre

Nótás ember, pihenni tért,
milyen kicsi helyen megfért.
Négy barnuló sziklafalat
rejteget a nagy lomb alatt
egy ősi tölgy...
Csend és béke...
Az ég kéke is nagyritkán
villan itt át múltak titkán.
Hol, merre járt? – én nem tudom, –
amíg idáig eljutott;
de fenséges megérkezés,
ünnep után levetkezés
hegytetőn e szikla-otthon.

Nagy szláv testvér, régi lantos,
de jó pihened idefent,
hálás nép őrzi híredet;
engem a fajtám kivetett...
Pedig én sem kértem sokat,

az én álmom, vágyam se nagy,
kicsi nyughely nagy lomb alatt,
egy ősi tölgy...
csend és béke...

ITT ÉLTEK EGYKOR EMBEREK

Vajon ki gondolt ilyen furcsa véget:
nem marad más, mint Tér s Idő
és egymásra torlódott ezredévek.
S valahol egy üszkös vörösköves,
fennsíkos, forró táj fölött,
porló, fehér csontokra lel rá a Végzet
s fagyos, részvétlen arccal így szól:
ím, itt éltek egykor emberek...

Felhőkbe készült óriás várak
romjai felett agyaras zöld Enyészet
gubbaszt s kajánul, gőgösen
felröhög: holt paloták és ledőlt várak,
ha... ha... építették az emberek.
Mogorva, barna sziklaszirten
áll rég megtagadva a kereszt;
lehullt két karján alvadtan csillog
a vércsepp, vércsepp: Igazság!...
s egy titkos Szó rázeng sikoltva:

megölték őt az emberek!...

Vajon ki gondolt ilyen furcsa véget:
nem marad más mint Tér s Idő
és egymásra torlódott ezredévek...

KIGYÚLT AZ ERDŐ!

Isten csiholta, föld méhe szülte,
vagy emberkéz dobta bele
a csóvás tüzet? – Robbantó, gyilkos
lázadás most a legparányibb szikra élete.
S a szörnyű táncban
a rőt Erdő hörög. És vörös lázban izzik
a mélye. Most gyerünk néhányan,
bátrak és ifjak, kik lóttunk Lótként

[egykor
Szodomáruul, szórjuk szét benne a régi
[Vétket.

Ne álljunk veszteg!
Büszke lángolás van, kigyúlt az Erdő!
s a korhadt vén fáknak barna üszke hull.

A Város végén köpjétek arcul a Béketűrőt,

a fekélyes Jóbot, ki renyhén henyel az úr
[szemetjén:

ki szemét lehunyja a Tűz előtt
s vattát dug fülébe ha harsonáznak.

Most gyerünk néhányan,
bátrak és ifjak, a boldog istenek
felkent homlokával: szentül, igazul
ragadjuk meg most bátran a csóvát
s győztes moraj közt,
ott fenn a Csúcson, lengessük bele az

[Éjszakába.

KRISZTUS

*A Jézus Krisztusnak születése pedig
így volt: Mikor az ő anyja Mária
eljegyeztetett volna Józsefnek,
minek előtte Őtet hazza vinné, ta-
lálaték viselősnék a Szent Lélektől.*

Luk. ev. 1—27—35.

A biblia mondja:
jött, volt és elment...

Jött:
s miben született, még csak nem is ház volt,
de befénylé az istállót s a jászolt
a gyermek-isten glóriája.
S eljött hozzája mennyből az angyal,
kinek ünneplőn szolt a harsonája.

Volt:
nagy csodatévő, bölcs, akár az Isten —
s amikor köztünk járt a földön itt lenn:
a legigazabb ember volt mint Ember;
bár az ember, epedvén,
csúnyán megkínálta őt epével.

Elment:
s azóta hányszor keressük, idézzük,
ha földi bírák börtönén kinézünk
és érezzük a magunk krisztus-igazát.
Ha verejtékes arcunk,
csak őt kívánjuk s kérjük, hová lett?...

A biblia mondja:
jött, volt, de elment...

KÉT KARÁCSONYI ÉNEK

Karácsony...

Most hulljon a szívekre fehérhavas béke
s a szent nagy éjjel szűzi tiszta kéke
megváltón mosolyogjon, mint azon az éjen,
azon az éjen...

Ezeregy-éjszakák mesefénye,
káprázó, csillogó csodafénye,
omlott pazarul karácsonyán,
a Boldogék karácsonyán.
Künn vidáman, kacagva hullt a hó...
benn tombolt ünnepi dáridó
s ültek büszkén és jóllakortan
a Gazdagék, a Gazdagék.

Tört életek bús gyertyafénye,
szomorú sápadt kis bánat-fénye,
hullott kegyetlen karácsonyán,
a Nyomorék karácsonyán.
És szomorún, fehéren hullt a hó...
ott halálé volt a dáridó,
s ültek dermedten, fázva, éhen
a Koldusék, a Koldusék.

Karácsony...

És hullhat a szívekre fehérhavas béke?!
S a gyermekisten szemének a kéke
ne boruljon könnybe ezen az éjen?...
ezen az éjen...

FELVÉRZETT SORSUNK SÁTRA ALATT

A világháború után, 1920-ban

Testvéreim, most bújjunk össze,
elmúlt az orkán;
romlott szívünket a vér lemosta,
jöjjön vissza hozzánk a Jóság,
hogyha soha nem, de mostan, mostan
az orcáink szeretet fürössze:
testvéreim most bújjunk össze.

Nézzetek föl a csillagokba,
milyen gyérek,
vad kezek mennyit lekaszáltak.
A vérbe és a földbe szálltak
a megcsodált nagy sámsoni Erők.
Mert vétkesek voltak a szuronyok
s még vétkesebbek a Dobverők:
most pihenjenek, –
rejtsétek el egy ócska tokba
s nézzetek föl a csillagokba.

Isten hörgött az ágyútokban
s ti mégis többen és mégis jobban
lettetek véres
eszköz s lettetek véres martalék;
szívetekben hiába
mart a seb, hiába mart a lék,
ti mégis öltetek: többen s jobban:
Isten hörgött az ágyútokban.

De becsüljük meg most
aki maradt és ami maradt;
jertek, jertek, most bújjunk össze
felvázelt Sorsunk nagy sátra alatt.

UTCA TAVASZSEJTŐ HANGULATBAN

Kis kucsmás pórgyerek játszik a porban,
siheder napfényben, a völgyes utcán.
Egy ócska vassal, új, sekély reményekért
furkál a még téli álmát szendergő türelmes
[fekete földben.

Vagy talán valamely ősapja visszatérő sorsát
ássa sejtetlenül a robotnak tavaszodó kicsi pór?!
Túr és liheg: szép magyaros sors. –
Langy napfény szunnyad a télkipállotta
tarka paraszti párnákon, míg azok
pöffedtre puffannak a tavaszba-nyitott-szemű
barnazsalus ablakokban.

Egy kapufélfán már lusta nyárba álmodja magát
egy vörös-cirnos renyhe vén cica.

Zsindelyes ház előtt, száz tarka rongy
szárad az alacsony léckerítésen:

kék kötő, szürke gyermeking, piros lánykendő.

Egy fehér férfiing ujjá földre ér. –

Az utca végén egy leányzó nótázva jön,
komoly dalába néha kölykösen belebrúgat,
még gyerek; legfeljebb tizenkétéves. Csak

[dalolja,

de még nem érzi a nótát...

A kertek alól márciust vágyó illatot
lenget a könnyű szél... Az ég enyhe azúrján

tilosbatévedt egy felhő-bárány s olyan mélyen
lejött a földre, hogy szinte fennakadni látszik
egy csupasz vén eperfa ágán.
Messziről egy kakas kukorékol késve a reggelbe.
Redős arcú paraszt friss, párolgó trágyát
visz szekeren az áldást ígérő határnak.
Erőtlen, lomha lovain barnán törik meg
az életet rügybefakasztó, langyos februári
[napfény.
Dús nedve fakad földnek, fűnek, fának;
csöpp ablakokban a muskátlinak színes
[sejtelve támad
s újhódott lázban lüktet az Élet: tavaszodik!

FEKETE ÉJJEL A FALUN

Az iszterhéj alól kicsap fürgén
a denevér
egy éji bogárra, amit azonban
el nem ér. —
Jámbor jegenyék a paplak előtt
remegve, gyáván posztot állnak.
S egy boszorkányos, parazsas piszkafának
ákom-bákomjaival mitha tele volna
firkálva a setét,
úgy megvillan az éj
távoli égbolt peremén.
A falu bagolyodús tornyában a szél
olyan kísértőn orgonáz, zenél,
mintha ama vén pásztor lelke búgna,
ki felkötötte magát a Duna mellett
egy tavalyi fűzfára,

mert holmi zsványoknak kedvük tellett
egy éjjel
szálig elhajtani a nyáját.
De minthogyha
távol nagy szekeret volna
egy borús, fáradt, maroknyi rabszolgaraj,
oly érkezőn dörög távoli mennymoraj.
Majd gazdagon megered az eső,
e dús égi mámor,
mit tán jókedvű angyalok
burogatnak bőven a fekete éjszakából.
A saras, kis zezugos sikátorokban
az éjjeli bakter lomha lépte csobban,
amint belép csizsmásan a pocsolyába.
– Mert különben csend van; az eső is elül,
kis bogár-házakra fekete éj terül.
Az éjjeliőrt hallom még neszelni;
majd szűrrel teríti be a vállát
s valahol bekocog:
„hajja kend Ádám,
aggyon é' szá' gyufát.”
És megint:
csend... sötét; csak pipaszippantáskor
látom kivillanni arcát az öregnek
s karvalyszemeiben a figyelem lángol...

NYÁRÉJI VIHAR

A csend oly csendes, olyan fojtott,
tán ezer mérges mérget ojtott
egy részeg éji Rém a légbe.
Itt-ott kéken még

kilobban az ég,
de a kis ég-mezők, égi szigetek
víz-tűz-csaták helyül kellene,
ha palaszín dühvel vad fellegek
dörögve egymásnak rontanak; –
s elönti az eget mérges barna ború.
És nyargalásznak füttyös víg szelek
a háztetőkön és összesírnak
csörömpölve bús árva cserepek;
sudár jegenyék derekas harcot vínak.
És a vihar veszett, szabadult kutyái
az éjben nagy-loholva nyüszítenek, nyíznak.
S szálldosnak cikkanva fészükéből felvert
fehér tűz-szárnyú villám-veregek;
míg sivít, ordít, bömböl az orkán,
egy ősi mammut óriás torkán.

VIHAR ÉS FELLEGEK

Halkan s puhán, akár a könnyű hab,
a dombtetőről föl felhők szállanak,
előbb egyenként, majd kicsi nyájban.
Elnézem őket s számlálom hányan
indulnak szeszélyes légi útra. –
Egy... kettő... három; – de a számlálást
mindig elhibázom
s a csillogó kékszínű égi mázon
békés, kis fehér báránfyellegek
szétszéledt, jámbor, boldog családja
bebarangolja némán az eget...

Egy szürke felhő ballag utánok
lomhán, vigyázva körülnéz százszor;
hűségesebb, mint egy földi pásztor.
S ha kiszakad néha a nyájból
egy-egy elernyed, fáradt kis jószág,
becézve barna szűrébe rejti,
tőle a csapat el sose kószál. –

De távol... amott a Fruška gorán,
egy kísértetes vészjelző órán
fekete erdők vad réme rikolt.
Fülel a pásztor és megáll, – mi volt?
S a hegyek ormán borszínű felhők
duhaj csordája tornyosra felnő
s rohannak üvöltve, mint a farkasok.
A nyári égnek szeppent kis nyája
dobogó szívvel kergén összefut
és vörös villám szór parazsat, hamut
kis menekülőkre az égi mezsgyén.

És dörejes harc zajlik ádázul, vadul
s nagy meleg cseppekben
ártatlan báránycák kiontott vére hull.

MÁJUS

Máriát-rikató asszonyfüttyök most halkuljanak bele a
[Völgybe
és öltse harctalanabbik vértjét az Úrral csatázó ember
[hangja,
mert halljátok, nagy Csoda van most készülöben. –

Most csituljon el a hétköznapi szókból fáradt szátok és tapló-szívetekre a legszebbik köntösét öltse a tavaszba iramló kedvetek.

Ne aggasszon most a porciós Élet morzsáért küzdő gondja senkit. De legyetek bőkezű nagyúr a vággyal, nehogy találkozzék valaki asszony-szolgálója, aki merengve belesírjon az alkonyatba: jaj, már megint virágtalanul múlt el újra egy Május...

Figyeljete csak föl a nótás madárra, mikor boldogan röpködi körbe a fias-fézsékét. Tudom, elámultok, ha erdőt járva meglepitek a karcsú őzet, amint az magát önfeledten, áldott, vágytüzes pázrásnak adja. –

Mert áldottak most azok a szemek, akik vágyasan a szívekbe látnak

és százszor áldottak a szájak, kikben gazdagon csókos vágyak remegnek. Ó, áldottak, áldottak...

És boldogok azok a kezek, akiknek a tenyere alatt

[hímesen,

lágyan lüktet parazsas teste a Tavasznak,

mert azoké a május; ó, boldogok, boldogok...

Máriát-ríkató asszonyfütyök most halkuljanak bele a

[Völgybe

és öltse harctalanabbik vértjét az Úrral csatázó ember

[hangja,

mert halljátok, szent Csoda van most készülöben.

ISTEN TEHÉNKÉI

Ajánlom ezt a verset minden fajok és népek asszonyainak, minden anyáknak, kik méhükben hordják létünk folytonosságát, azzal a boldog aggodalommal – s mégis

bátorítással – mely aggodalom anyámat töltötte el,
magamatrejtő szent gyümölcsözésében.

Öletekbe hullt fehér karokkal,
mindentől riadó, bárgyú szent szemekkel
üldögéltek félve a veritéket csorgó fájdalom
hűs eresze alatt.

Öletekbe hullt fehér karokkal
a termő Szeptemberre vártok
és álmaitok a gyümölccsel áldó szíves anyaság;
mi magában hordja a százszor szent csírát.
Fájdalmas nővéreim, ti... augusztus-gömbölyűségtek,
miben az élet fenséges ígérete rejlik,
engedjétek szégyentelenül a Nap felé mutatnom!...
Jöjjön hozzátok békén, mint az álom,
az élő tüzet rejtő kilencedik hónap
s legyen tiétek a kincses kert pecsétrejtette
minden boldog titka.

Ó, áldott asszonyok az asszonyok között...
kikre nem mer felnézni a romlott parvenü, mert
anyasággyújtotta piros áhítattal farkasszemet
nézni annyi, mint hűvös arccal forró parázsba esni.
Ó, áldott asszonyok az asszonyok között...
ha ki köztetek cserben maradt a násznál s hímetek
életet csúfoló, vad kéjre vadászott, – legyetek
áldottak s százszorta büszke büszkék, mert
a durva hímben ilyenkor önmaga emberségének ága
aljasult.

Nővéreim! – sorsunkat cipelő isten tehénkéi,
jámbor szenvedéstek ha drága magba kel, selymen,
gyolcson, vagy rongyon egyaránt, – a vér, az szent,
az élet szent s jogos; emlékezzetek a vérszabta
igékre, az igékre, emlékezzetek: ne ölj!... Légy anya
s ne ölj!... Mert ilyenkor szédít a bűn kísértet-
verme: légy anya s ne ölj...

De ős anyaságod boldog magzatára emlíődnek
lanygos harmata hulljon, mert a világ számára nincs
már más elixír, mint amit gazdag mellednek dús
forrása ad... Nővéreim, kik öletekben hullt fehér
karokkal vágytok és vártok a nagy teljesedés
Szeptember havára, nyíljon előtetek titkokat rejtő
gazdag kincsesláda, mert Penelopé, a hűség asszonya
már kezdi veszteni jövő gyermekségünk drága ékeit.

TAVASZI SZEKÉREN FALUKON ÁT

Kocsis, két ló, könnyű szekér s magam
szakadtunk ki a városvégen. – Még henyélt lomhán
a füledt gyomrú város, még ásított mögöttünk
a kavargó, kormos kürtő.

Majd gyárok csiholtak,
szikár sziréna bűgött s kongatott mélyen
egy álmából felvert repedt öreg harang...
Emberck vad, nyüzsgő zshivaja támadt; lámpák
haltak a lázadó fényben – és szekerük haladt.
Majd elhagytuk a kőbemeredt nevetésű népet
[s a várost.

– Itt csak a szekér négy kereke csattog.
A határ kibontja búzatáblás zöld mellényét szépen
s mi megyünk, megyünk. (Még idezsong az
[elátkozott kötömb.)
Emberre emlékeztető, fájdalmas, mély csapás
[előttük az út
és szembenézünk a kelő vörös nappal. Valaki elének
rakja hódolattal aranyos kulcsait a mának
és felénk kacag a reggel.

Csengés-bongás s egy titkos hang szól: szabad.

Nyílt, nagy terem köröttünk a tavasz, két acélbúra
feszül a tájon s messzi napfényben fehér templomok
tornyai úsznak.

Arcunkba csap a zöld szaga s altató illata
a földnek. Kifent acélhegyként feszül a fák rügye.
Zöld legelőn, meséből tévedt
fehér bárányok legelésznek; ravasz, csöpp, fekete
kuvasz lapul a dombon.

Egy buckáson ül fenn a juhász, a trónja biztos
s bizton irigylik félszeg fejedelmek.

Feje fölött a tavalyi fecskék húznak.

Friss bárány béget korai fűvön,
s amerre a szem lát, minden: zöld, zöld, zöld
és harmattól csillog a pacsirta lába. –

Kocsis, két ló, könnyű szekér s magam
vágatunk tavaszi falukon át. Az ostornyélre virágot
font a napfény és a reggel s a paiipáknak prűszkös
[a kedvük.

Pendeles gyerek fut az úton át (szerencse,)
a kertek alatt könnyű pára lenget egy fehérvirágos
cseresznyeágot.

A faluház előtt a kisbíró dobol.

(Talán bejelenti a tavaszt?)

Léces kiskapuk elé kékruhás asszonyok verődnek
s kérdik kíváncsian: ugyan mi hír?...

A falun most megy által a csorda
(jámbor tehéncék csodálják szendén a dobot)
s a kondásgyerek nagyokat cserdít ostorával.

A kocsink halad, barnán néz ránk az iskola:
ablaka tárva s mint tiszta arany kicseng az útra énekes
hangja száz kisdíáknak. A fehér falak közt
tavaszt zsong, énekes lárma, a kis család
és tagjai: az ujjainkon elszámálható évek.

Két nagy szem réved reám, – s szőke leányfej
[bólogat ki az

az ablakon át, mint táblából a kék búzavirág.
Bízó mosoly és piros pondolat; csöpp kézben
[lengő fehér
keszkenő,
de jaj, a kocsink halad, halad, szalad... s én illón
emelem meg a kalapom...

ÓSZI KARCOK

Színék, hangok őszi versek műhelyéből.

I

Nagy vörös asszony, október, kinek ma ölelése pompa,
hálnék veled hús, avaros nyoszolyán, csak ne volna
oly halálszagú a csókod... nagy vörös asszony, októ-
ber, ős... piros szívem a lángoló avarba ugye jó
volna, hogyha beledobnám? – Pedig be nem csalsz cser-
be, csalitba; nem, a szívemet még nem adom... nem
[adom!

– Nézd az elborult legényes erdőt, ki tegnap még
kacajt, csókot palástolt, ma forrón ujjára égett a játék
és kuszált ágait vérbe mártogatja. A fák bús, ólálkodó,
nagy álmóriások s a köztük osonó nyár, a szökött
fegyenc, nézd milyen véres szemekkel néz ma vissza...
Október, ájult, nagy vörös asszony: kívánlak szertelen:
csak ne volna oly halálszagú a csókod, hálnék veled
hús, avaros nyoszolyán...

*

A szél elárvult ágakat ríkat
s nagyöblű, fáradt dobokba ver, pedig még tegnap
a rózsát ringatta s ma elfütyürész a kertünk

[felett:

Levelek, levelek,
sápadtkák, betegek,
szegény halottkák:
az őszi kottát
ki fújta el!?!...

*

Riadt szemében az őszi határnak a távolok lilán mind
összefolynak s a kocsiót múlt emberek elvesztett bá-
natait hozza a ködben derengő hegyek mögül.

Hallod a lelked hogyan vitázik a széllel, a komisz, hangos
cseléddel a pitvarajtóban odakünn?... Deres ablakod
fáradt kéz zörgeti s te szent nyugalmad váltságdíjául
rézpénzt csörgetsz töiött cseréptálon a borús égen
elsuhanó holdra. Este az imádba beledudorászik egy
ismeretlen, riadt „hiú”-hang s eszedbe jut, hogy bagoly
tanyázik a szomszédházon, hol egy régi fal vadszőlő-
levéllel ékes.

II

(SOLO)

Fölöttem kerget szél oszon – s én fekszem ernyedt ván-
koston – az ősznek hűvös ágján, – virágjavesztett kerte-
met – bús árvasággal verte meg – egy deres őszi reggel. –
Napverte boldog tájakon, – hol forró csókok álma
nyom, – de jó volna találkozni. – Alkonyt és tengert
lesni csak – s boldogan várni, hogy ki kap – északról
lila levelet, északról lila levelet...

III

(HEGYEK ALATT FEKETE ÁGYON)

Körülöttünk rengeteg ős van.
Tétován járunk kulcsolt kezekkel,
így még soha nem hulltak a lombok;
ki állíthatná meg most az időt?...
Avarra lépünk... csend... csend...
a levél pereg... a lomb zizeg.
A hamar-alkony ijeszten lesek,
riaszt az este: kit kiáltunk,
halott anyánkat, sápadt szeretőnket?
Hallgassunk, vagy szóljunk a szélbe?
Ki állíthatná meg most az időt?...
...Ha ezek a lombok mind lehullnak,
ezüst permetként ha lehull a dér,
ha szél áthárfáz minden csupasz ágon
s felhők az égről, mint halott ember
kezei úgy lógnak, – akkor: öleld meg
nagyon az édesanyádat, csókold nagyon
a szeretődöt, mert hegyek alatt
fekete ágyon ilyenkor az ős vajúdik.
Milyen fájdalmas ilyenkor látni, ahogy
az őszi rózsák megesnek a kertben
s lányos-fehéren a duhaj szelek ölelkező
karjaiba dőlnek. Csak mi maradunk itt
csokolatlan, hajh, öleletlen a körülöttünk
kavargó rengeteg őszben s talán csak
maga az Isten tudja, hogy hervadó éveink
szőnyegén mekkora seprővel seper most
az ős. –

KAPÁS CSELÉDEK

A nap tüzes csókjában izzik bronzsín barna testük és izmaikban görcsös zsebongás ficáncol, amint hajlongnak, felállnak s derekuk újra görbed. Melleik dobja kifeszül zihálva, de fejük lecsuklik néha, mint ellankadt virág a napégette száron. – Húszan vannak a kókadtsorban, – lányok, férfiak, asszonyok: csetlenek-botlanak, néha fölnevetnek fáradt nevetéssel: ijedve, lihegve – s kiszáradt kút mélyének visszhangja a hangjuk. Kapa villog a kezeikben s ahol levágnak, – a gaz alá befut az éles szeiszám lapos éle s a száraz föld felvisít: sirr-sirrr... A gazda le-föl jár közöttük; kemény paraszt, kiáltó barna pózna a görnyedt hátak fölött: zsíros paraszt, – vaskos. Gyakran s mogorván fölmorog: gyerünk, gyerünk, nem lesz meg napestig ... Szavai a lankadt izmok mélyéig oroznak, míg maradékerővel a síró kapa újra-újra villog s forró talpaik alatt ég a fekete rög. Már-már lángot nyel a tüzes iszonyatban a föld, az ember, a tengeri-tábla s a dülő végén a tikkadt trágyadomb. – – – – De mintha mennykő zöld haragja vágna a forró mező fonnyadó arcába, a határ fölött felborult

[egy

óriási felhő: haragos, fullánkos, fekete; – s a menekülőket paskolja a zápor. Még hangjuk idesír az erősödő vad viharon átal, amint a kanyargó dülőn telitorokkal egy keserű nótát dalba öblögetnek.

HÉTSZŰKESZTENDŐS BÁNATOK

Verejtékező fáradt nyári este.
A meredek úton hazafelé,
bágyadt, arató parasztcsoport inál
s a telihold fényében kaszák villognak
megbékélten. Csavargó szél jár az esti
fák közt, a messzi falu álmosan nyitja
pislákoló szemét,
amint piros fényével kigyúl itt-ott
egy mécsvilág.

A házőrző eb, a jámbor Péntek,
hálásan nyalja végig a marokverő
leánygyerek lábait és kezét.

S egy furcsa kép: kemény diófaasztal,
az asztalfőnél őszülő vén paraszt;
öt gyerek, egy napégette asszony
s minden kézben egy karéj
kenyér...

Robot, vergődés, szegénység,
fájdalom s mindezért hétszűkesztendős
bánatok, mik megmaradnak a zsúpfödeles
vityillók alatt és sohasem címezhetni
másnak.

Szomorú, fekete vakondokélet.

Hajnalban kelni s járni
csatáros virradatban szügyig-térdig
a harmatot... Vasárnaponként egy kis mise:
tömjénfüst mögül a pap beszél.
Mise után elpipált hosszú délutánok,
barnagerendás kocsmák, csapszék.
Rikácsoló hermonikánál
olykor egy kis ugra-bugra.

Az embert néha

törvénybe hívják; urak előtt az együgyűség,
bíróval szemben az alázat.

Átszántott-vetett sors után
egy kis: éppen hogy jut eleség... s az utolsó
hídő a halál...

Talán vénségre emlék
a múltból: az egykor pozsgás feleség,
a fűzfavesszővel suhanckodások,
hogy lányhoz járt el a kerteken át
s egy aratásidei szomorú kép:
a másnak levágott kalászos
rendek. Ezüst holdfényben búzakeresztek
a domboldalon néma, hosszú sorban,
lebukott fővel, mint a síratóasszonyok.
A sarjívágás deres ősszel,
télcn, szánon subás utak. Gond, betegség,
rakás gyerek; a negyedik faluba doktorért.
... Aztán szomorú temetés, – Péter halt meg,
a nagyfia... pedig már dolgozott szegény...
Mankós csoszogó öregséta
néha-néha a temetőbe, – s vén szívbe nyilálló
gondolat:
rábukni arccal egy fakeresztre,
egy hűvös estében elmaradni
és soha-soha haza nem menni...

VILÁGNAK MENTEM

Megesik,
hogy ma is országutakról s vadkörtefákról álmodom,
de százszor fanyarabb álomnak íze,
mint vadkörteknak és vadalmáknak,
ha egy bölcsőre gondolok.

Mert bölcsőt ringattam szüntelen;
súlyos bölcsőt, mintha ringattam volna félvilágot.
Emlékszem, – az ablakunk alatt
gyereksereg ficánkolt, tombolt,
féktelen szájukon a jókedv nyerített
s én benn az árva, zárt faluk között bölcsőt
ringattam, súlyos bölcsőt, mintha ringattam volna
félvilágot: öcsém bölcsőjét ringattam egyre. –
Egyszer aztán, – míg anyánk lenn a kertben zöldséget
gyomlált és karalábot, én összeszedtem maroknyi
motyómat, meg egy kiskést az asztalfiából
– s úgy gondoltam, – majd az úton vágok egy
mogyorófaágat s vállamon átvetve a hegyére tűzöm
soványka batyumat, mint ahogy szokták az igazi
vándorok. – S világnak mentem!... Lassacskán a falu-
végre évre, mivelhogy nyár volt, torkonfogott
a szomjúság.

No, de ennél semmi sem könnyebb
(így tanácskoztam vándorló-magammal)
s az egyik háznak deszkakapuján át
apró kezem félve bezörgött.

– Vízet egy zöldmázás nagy köcsögben kaptam
s aztán szaladtam: velem szaladt az országút
és velem szaladt a Kraszna.

Ha éhség-gondolat rajtaütött álmokatszövé fantáziámon,
hát az út mellett meg-megálltam és alkudoztam
meg feleseltem sötétlombú vadalmafákkal...

– Éhség, szomjúság s a rácsát-törte gyermekfájdalom
ott bugyogott szám, szemem alatt: a forrás forr úgy,
mielőtt kiszakad, de mindegy, – mert én világnak
mentem. – –

A szédült kazlak, álmos falulombok,
hogyan visszanéztem, – egyre maradoztak
s már árny borult a bokrok pihés alján.
Fehér fala a végső udvarháznak, csak úgy fehérlett

messzi... messzi... messzi... mint magasba szállt
fehér galamb szárnya.

– Fenn az égen egy-egy csillag pirkadt,
a hold is ébredt gögös méltósággal és szellő
támadt zord lila hegyekből. Messzi, előttem könnyű
ezüst porban ezer szemével csillogott a tornyos
cifra város. Én meg-megálltam zajra felfigyelve,
de semmi nesz, – a Kraszna vize csobbant
s szívembe dobbant beszédes, boldog, bátor biztatásnak,
... És este lett. A fákon ijesztő barna fátyol úszott,
fáradt szél hozott csitul hangot egy
messzi juhkolombból s én mentem, mentem egyre
mentem... Borzalom táncolt vékony inaimban
és vissza, vissza, visszafutni kezdtem...
Egy rémült ménnek vaspatája dobbant, szívem elállt
s egy fához álltam lesbe: – egy hang süvöltött:
„kölök, merre, hol vagy?...” S apámat láttam
boldog rettenettel: éji lovast, kinek szívére szállott
a veszett gyermek meleg pihegése
s erős karjain csókba szenderedtem...

BÁCSKA

Szenteleky Kornélnak

Ó, fúvatlan kürtök
és veretlen dobok
és feszítetlen
nagy kötelek.
Milyen erőnek
kéne itt jönni
hogy feltépné
a nagy kötelet.

Milyen istennek
kéne itt lenni,
hogy e föld
ne lelne benne
bálványt;
mily véteknek
kéne születni,
hogy itt ne

mondanák rá:
erény;
milyen tüzeknek
kellene gyúlni,
hogymint szem
pillantana rá:
látok,
milyen sípoknak
kéne sípolni,
hogymint fölnezelne
rá fül: hallok,
milyen végzetnek
kéne itt jönni,

hogymint ember szólna
rá: most kezdek!...

*

Ó, fúvatlan kürtök
és veretlen dobok
és feszítetlen
nagy kötelek;
milyen Erőnek
kéne itt jönni,
hogymint feltépne
a nagy Kötelet!...

A FÖLD ÉS FIA JÓ ISMERŐS

Ájult mezőkön, görbedt dombokon
torkába mar a nyár tüzes fogakkal,
de ő csak állja igaz rendelését,
de ő csak állja tüzes rendelését s a kaszakívánó
érett kalászra gondol. – A tavaszt köszönti
vassal és fohással; a nyarat reménnyel, hős
türekezéssel s lángot vet a kasza dologemésztő
vad tenyere alatt. Ha október jön, mint mámoros
isten a hegyekbe téved s elémelyeg a gerezdek
boldog fürtjein; ilyenkor látni a szőlőhegyekben
kék lánggal gyúlni estéli tüzeket s kórusos
dalát hallani a muston szédült fiataloknak...
– Aztán borongó őszi szántás. A köd szítál
és fekete csíkban a temérdek tallós nagysíkú
táblán a friss barázda kanyarog. Ökrét nógatja
cselihókkal, varjú billeg a vas nyomán s ő maga, –

valami búsítót fütyürészget...

Örök fájdalma, a földnek éhe talán ilyenkor szorítja fulladásig a mellét s jövődő Dózsákról biztosan ilyenkor álmodik.

Mert Dózsákról szívesen álmodik a kezében lángos ekevassal. Földindulások léptei ha ilyenkor döng a dombon, vagy baktat lába szilaj mezőkön és ijesztő súly ólmodosik inába s acélos karjain izmok feszülnek s konok fejében titkolt ereje szunnyadoz, mert tudja ő, hogy paraszti sorsát, verítékét urai eldárídozták messzi, héttornyú városokban... S a tél, ha faggyal fojtogatja dermedt, szívét s reményeit, ilyenkor támad fekete álma –: talán jobb vón' Amerikában!!... Van, hogy

[mindenkiben
zsandárt, adószedőt meg végrehajtót kutat gyanakvó, apró szemekkel s pantallós urakat látva, kitér előlük csendben, halkán és az útfélről főveggel nyíltszívűen és békés-alásan.

Híszen a föld és fia

jó ismerős, csak ritkán esik, ha parolázunk, tán azért fordul borongó önmagába. Nem is szépül lelkében oltár; talán csak egyetlen Isten-urával békél meg bibliás, miatyánkös vagy borozgatós, csendes vasárnap. — — —

HAJNAL A HEGYEN

A ködben ülünk,
térdeink közé csuklott fejjel;
hűvös a hajnal a hegyoldalon.
A harmat száll,

a hegy orma füstöl s a rámátlan távolból
valaki kikiabál.
Alattunk olvadt ólom gyanánt
alig moccan opálszín testével a folyó
s rajta kis mécsszemű tutajok
lomha húzása rémlik. –
A szomszéd hegyen fűrészmalom zuhog;
odvas szájjal tátong a tárna
s bányászok jönnek fekete dallal,
mint feszítetlen szomorú Krisztusok.
S aztán leszállnak éjsötétbe; a földnek éhesen
korog a gyomra,
de kiönti magából végső kincsét
s a terhes csillék már csikorognak. –
A lázadás vörös jelében kel a nap
s az első rőt sugárban
diadalmasan megcsillan az érc.

HÁZBÉR

Tél.

December első.

Künn iszonyún havaz,

én föl-alá járok hideg szobámban.

Tél.

December első

és mázsás gondjaim ritmusára

le-föl a szobában dübörög a lábam:

hogyan fizetek házbért?... hogyan fizetek

[házbért?...

December első

s a tél behördül az ajtón:

fizess!... sss... fizess!!... ssss...
 ... Vajon az ürge fizet-e ma házbért?
 Vajon a róka fizet-e ma házbért?
 A madarak fészükért vajon fizetnek-e?
 A vadak az erdőn fizetnek-e házbért?
 Fizet-e a szívem erős bordáimnak,
 hogy olyan biztosan védik minden bajtól?
 A gondolat fizet-e agyvelőmnek,
 hogy tekervényei közt oly ravaszul megbúj?
 S vajon fizet-e házbért az Isten,
 aki az égbolt millió csillagos szép szobáit lakja,
 vajon fizet-e?!
 ... Nem?!...
 Élet, – – – akkor mit akarsz tőlem,
 aki csak a magam szegénye vagyok, míg
 [az Isten
 a minden gazdagoknak is fejedelme.

GONOSZ CSELEDEK HÁZAI

Minek nevezzem: bérház, kaszárnya,
 hullaház, hangár, hambár?... Emberek
 [laknak benne.
 Csak olyan áldatlan emberek,
 mint akiket szívesen kerülnek
 el az utcán, mert gyilkol a lehetetük.
 Úgy laknak ebben a kísértet házban,
 mint patkány az omló siket falak közt.
 A kórus az ötödik emelet,
 a távolesett Istenhez közel.
 Odvas, roppanó garádics, amin úgy citerálnak
 nádszál lábai a Szegényék eladólányainak,

míg ellihegik:
második emelet...
Aztán folyosók.
Amiken mint rogonasípokon litániázik a homály;
(a pokol tornácát erről írhatta Dante a
[komédiában])
s csak a halál elvesztett ékszerei
csillognak a kopott köveken: a köpetek;
a tüdővész vércseppmadarai,
mik leszálltak
a fonnyadt szájak szirmairól
a mindenttűrő békés kövekre... Ez, – és ilyenek
a gonosz cselédek házai,
amikben bennégett élete azoknak,
akiknek egyetlen vétjük: a munka!
Hát ilyen emberek laknak benne...
Aki, ha állnak útrakészen,
a belülről zárt ajtóra kiszegezett búcsúlevelük
szerényen ennyi:
jóemberek, ne zavarjatok: az örök nagy
[éhség
fényeskedik nekünk: haldoklunk! – – –

DOLOGTALAN MALMOK RITMUSA

Ó, tétlenségre ítélt nagy malom,
ó, tétlenségre ítélt malmaink,
bús tétlenségre ítélt két karom,
bús tétlenségre ítélt karjaink;
– – – szél, szél, szél:
ragadd meg az alvó vitorlákat,
szél – –:

ragadd meg bús, alvó vitorlámát...
Aluvó malmok dologtalan csendjén
a garat ásít s a megfajtott munka
kereke álmodik dolgos, ritmusos
melódiákat:

kerekem, – kereked, – kereke:
gyerekem... gyereked... gyereke...

Zoltánka sír, a gyerekem,

Jánoska sír, a gyereked,

Péterke sír, – a gyereke:

a világ minden gyereke sír:

milyen malom az,

amelyik nem ad kenyeret?!... – –

– – – – –

Magyar malmok állnak,

német malmok állnak,

világ-malmok állnak, – ó, millió

malmok állnak!...

Szél, – –

zúgass bele az ájult vitorlákba,

szél, – szél, – – szél: – – –

ragadd meg alvó, dolgos vitorlámát,

erő, rohanj karokba, kerekekbe;

s ti roppant kerekek,

essen veletek

kenyéradó különös csoda,

essen veletek

ember-megváltó különös csoda;

öröljétek szét a korhadt, vén világot!

HIMNUSZ FÖLD, EMBER ÉS EKÉK FÖLÖTT

Ünnep, várakozás, remény és tavasz most teljesej be,
szakadj fel kenyeret rejtő fekete pecsét: föld!...

– A föld, a jámbor, a megbékélt a régi sorsát
hiszen ismeri már. –

Ekék, ekék, most harsogjatok,
hasítsatok életcsírázó kenyérbarázdát:
megváltó ekék, – villogjatok!!...

Isten szándéka van
a vasban, a vasban, aminek célja béke és nem a
[gyilok.

Fenséges testvérem, rongy paraszt,
tudom nem kell most henyeség-gyékeny;
szent nagy lázadás kalapálja izmod s reményes munka
kemény gerinced.

Cserepes markod most acélkapocs, amint az ígélet
ekeszarvát tartja – s mondom én, – ez a te sorsod,
ez a te sorsod egyetlen gépe, amin az ekeszarv
jövődbe szántó kormánykerék.

Isten, öblögess májusesőket, ami a fekete földeket
zöldre mossa.

Határ, fordítsd felénk majd megszépült arcod
s ha

kincses tábláid rengeted,
bízva járhasson dülőkön az ember...

mert

annyi éhes száj várja tátva bőkezű Augustust,
a vén asztagrakót. –

Fenséges testvérem, rongy paraszt,
tudom nem kell most henyeség-gyékeny;
szent nagy lázadás kalapálja izmod s reményes munka
kemény gerinced. – – –

HÉTSOVÁNY BESZÉD KÁNAÁNBÓL

(Sorok Mécs Lászlónak írott levelemből)

Tudod-e, testvér, hogy ez a föld itt a gazdagon termő
földek földje?

S mégis a gond, a kenyér, a család s a lemetélt szárnyú
remény lettem a télből kikíváncozó négy fal közepén.

Hiszed-e, testvér, hogy fagyos hazugság fehérhavas
szépségről beszélni, amikor olyan dermesztőn

fehér ez a fekete átkú riasztó semmi,
mint összekoccanó lelkünk üressége.

Mert hiába, – együtt ige: a Kenyér s a Biblia
és bűnösnek is csak a bűnös igazán,

aki a kenyérben veszejt el az ígét s a hitet.

Hiszem az evangéliumi megpróbáltatások ritka
gyönyörét, csupán az egymásra torlódott nincs-ek
örök tagadhatatlanságát nem értem akkor, amikor
lekötött dolgos kezünk ujjain kitürelmetlenkedik
a tenni-vágy és nincs kinek,

nincs kinek tenni...

Tudod-e, testvér, hogy ez a föld itt a gazdagon termő
földek földje?

S mégis; roppant küzdelem békesség-sátrakat
verni szíveinkben, mert kenyérünket félelemmel esszük
és italunkat ájulással isszuk: ez a mi sorsunk.

Pedig erők vannak itt, testvér!

Örök pihenésre kényszerült erők, akik ha akarnák,
talán óriás hangárba guríthatnák be estefelé
a világnak fénylő, nagy vörös Napot.

S mi csak bámuljuk összetett kezekkel az elérett
kalász kasza-kívánságát,

a szikrázó vas pöröly-kívánságát a nagyétvágyú
szajak kenyér-kívánságát s legény-kívánságát

daloló lányoknak.

Látnád csak egyszer a véres-béres-ember inaszakadását,
amint nagy erejét a rög alá gyúrja
s ha fél életét kemény földbe vájta,
a jussa annyi, hogy szolga lehet gazdag Kánaánban.
Kincs-érő nagy erők vannak, itt, testvér,
de örök csendességre kényszerült erők,
akik ölbetett kézzel és kenyéltre nyílt szájjal
bámulnak a hajnalok felé s nézik, egyre nézik,
hogy az öreg Isten a világnak fénylő, vörös, nagy Napot
milyen vesződéssel görgeti, görgeti
föl a magos égre.

A HATODIK NAPON

A Teremtő mindent kockára tett a világot
alkotó hatodik napon, mikor az Univerzum kovászába
csírázó magnak, büszkeségnek az embert csak úgy
belefűtta. – Aztán várta a csodát: a magból vajon
ki mi kel?... a sátán vagy az emberállat?..

– S ma, itt vergődik benn a sárban, véres rögön,
a mellét tépve a koronázott emberisten...

A világ az forog-forog (s amíg forog:) óriás
villa keveri robotba szédült sorsainkat.

Ami ma káprázat, pompa, dísz, – holnap gazzá lesz,
trágya, dús televény jövő gyökerek alá....

És életünk koncertje zendül, pöröly zuhog és kalapács;
őrült masinák ritmusára kevereg, kavarog már a tánc.

Acélkerekek csodája villog, rádió recseg és turbinák
elzúllott energiánkat pótolják, mit beleizzadtunk
egykor a faekékbe. Légben, a vízben és a víz alatt
gögtől elvakult istenek járnak. A tőke kipréselt

proletárja éhesen nyúl a garas után, míg égbeékelt paloták során veretlen aranyak, illatos kék, a nő meztelensége billenti le a mérleget.

Titkon új vallás apostolai járnak a tömlöctől a katakombákig, hinteni hites, igazi Szókat, míg súlyos fekete éjszakákon az emberben csalódott szomorú Istent hallani egyre-egyre többször panaszos jajok közt sírdogálni...

*

Elvázott erők fekete fáklyái égnek:
itt ember küzdött a végzetével: a vér és füst szaga kavarg. Fehéren riaszt millió bordaroncs, koponyák halmaza barnán kísért; az ellángolt világ hamuja szítál. És égfelé-káromlásnak-épült bábeli csodák kolosszumából csupán egy vörös téglá maradt.

Az örökborús ég társtalan, a halál fekete társtalan, a sikító szél is társtalan s a felforrt tengeren nincs vízreszálló. Dögvész vihog utolsó prédán: egy emberpár maradt meg gúnyrak.

Ádámiban végsőt ágaskodik az élet és Évához fordulva szól: tegyük jóvá a bűneinket... De Éva ágyéka úri roncs s a férfi magvas szent lobbanása egy fehér, hideg sziklára foly.

Ében felhők közül az Isten két semmibe révedt nagy szeme világol; – elvétett művét most visszakapta:

ó, fájdalom, kőnek és víznek minék az Isten,
ó, fájdalom, kőnek és víznek már nem kell az Isten...

Nincs ki imádja, nincs ki káromolja – és gondol a teremtő hatodik napra:

hát mégsem volt eszményi a Forma?!... De nincs már ereje újra csinálni s véres fővel lehull a Földre,
a Földre hull, a szent halottra, az üszkös, fekete garmadára örökkön síró Jeremiásnak...

MÁJUSI CSODA FOG ESNI

Egyszer májusi csoda fog esni: beteljesül a biblia
s boldogok lesznek a szegények... A búza, amit

[elvetettek
veritékes földbe a kezek, az eke, ami a rögök alá
harsogja a minden idők legszebb énekét, a csákány, ami
világra vérzi a sötét hegyek kincses rejtékét,
a csákány, a búza, az arany és minden kincse a földnek
egyszer megvallja, vagyok mindenkié, vagyok a

[szegényé!...
S akkor – a legszebb májusi csoda fog esni: beteljesül
a kenyér, a bor és az élet. – – Napfény bevillog
elárnyult lelkek újra derűjébe, eső megöntöz tikkadt
kedveket s a csók, mi árulás volt a testvérszájakon,

[megleli
újra a tiszta vágú ajkat. – A szívek közt ívelő roppant
ég alatt a szeretet millió őrtüze fölgyúl és bevilágít
tanyákba, kunyhókba, koponyákba. S az ember a

[szentelt
békesség rőzselángja mellett megálmodja legszebb ősi
álmát: – meglátjátok, milyen megváltó szépet álmodik:
országhatárok szétomolnak, gyűlöletvárak összedőlnek,
börtönök fala szerteomlik s a száznyelvű kasból egyetlen
dallal szétrepül a méh: testvér, testvér, testvér, –
s a múzeumból is kidobják a fegyvert. – S akkor a

[legszebb
májusi csoda fog esni: beteljesül a jókedv, a remény
és a munka. – – A mezők kalásszal s vérző pipacsokkal
várnak kaszasuhintó kézre; az erdő tele lesz nótás

[favágókkal,
hangos majálissal, boldog vigalommal: az alkotó munka
[táncos
vigalmával. A hegyek megtelnek ős fiatalokkal, csókos

halihókkal, bimbókat termő, gyermekkel áldó vágyak
[robajával.
Egyszer májusi csoda fog esni: beteljesül a tisztá csók:
az asszony és a gyermek, – a család; kovásza ő
[emberiségnek
időben, vérben folytatás... s nem kell felsírnunk szennyes
éjszakákon, garasos nászon: megváltó asszonycsók, hol
[vagy?
Az első ünnep az anyáké s a tavaszból az első virág:
az első gyümölcs az anyáké és legmelegebb csókunk az
[övék.
Mert övéké a gyermek a harcra: a munka harcára,
[aratásra;
a csákánnyal vérző gyermek az övék, az éhséggel-birkos
gyermek az övék s a májusi csodákkal várandós
roppant ég alatt az a kisgyermek, – ki hírhozón fut az első
lobogóval, – legyen az is, legyen az övék, – – –

SZENT GRIMASZ

Nem tudom, hogy áldásba-e vagy bűnbe estem,
de ülök a világ egy rejtett sarkán,
ahonnan lesem már százezer éve a tülekvő
népes, furcsa csodát.
Egyszer az ember tette serkent
és épített Babelbe tornyot,
de meglazult a véres malter és ember
s szándék magába fájón visszahullt.
Százezer láncos mameluknak a verejtéke
kellett hozzá, hogy összeizzadjon egy hideg
csodát; – s a Gúla áll...
Balzsam őrzi a fáraókat

s akik a követ összehordták, – porukkal
a számum szalad és keveri a Szaharát...
– Az ácsfiú jött, a jámbor ember. A lelke véres,
fekete bársony s szólt: béke kell itt és karácsony;
de az utcára csődült tavaszi nép
szájában a gyűlölet piros parazsa lángolt
s a Hegyre küldte őt, epével, náddal és keresztel.
Aztán valaki fáklyát gyújtott; a térre ment
s nagyot kiáltott bátran: forog a föld!!...
A bölcsek akkor összenéztek s zászlót hirdettek,
feketét – s máglyára tették
a fáklyás embert.
Azóta vér vért kért s értek csaták csatákat;
mostmúlt tüzeiktől még forró a föld
de bíborban lángol már a kelő nap tája
s iszonyún halnak meg milliók...
– Nem tudom, hogy áldásba-e vagy bűnbe estem,
amikor vak-voltomban megvert a látás,
siket-voltomban riasztó hallás, de ha vétekek
s ördöggel cimboráznék, – hát legyen úgy;
és fejemre százezer évem átka hulljon,
de maradjon enyém a tülekvő, véres, furcsa csodákra
a józanságszülte szent grimasz.

